

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Att. Digitaliseringsminister Nikolai Astrup
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Oslo 05.07.2019

En Nasjonal strategi for å et mer rettferdig og effektivt samfunn med KI

Verden står overfor en ny teknologisk revolusjon. Kunstig intelligens (KI) innehar et enormt potensial til å løse samfunnsoppgaver raskere, smartere og mer rettferdig. For å realisere dette potensialet må en nasjonal strategi for KI være tydelig på hvor vi vil; og hvordan vi skal komme dit. For KI gir ingen verdi i seg selv, det er kun en vektstang som kan hjelpe oss å skifte samfunnet i den retningen vi ønsker.

Et felles mål

Da oljen ble oppdaget på slutten av 60-tallet ble store deler av fundamentet for det moderne Norge lagt. En klar visjon og tydelige politiske føringer, kombinert med rom for innovasjon og kompetanseutvikling har løftet oss til å bli en ledende kunnskapsnasjon som stadig er å finne i toppen av kåringer over «verdens beste land å bo». På samme måte som med oljen, trenger Norge et tydelig mål og godt politisk lederskap for å lykkes med KI. Derfor er det bra at regjeringen nå tar initiativ til å utforme en nasjonal strategi.

KI er mye mer enn individtilpassede kundeopplevelser og automatiserte kundebehandlingssystemer. Det ligger et enormt potensial til å løse store utfordringer med stor samfunnsøkonomisk gevinst. Som nasjon står vi eksempelvis overfor både en klimakrise og en eldrebølge. Dette er utfordringer som må løses ved å bruke ressursene våre smartere – og hvor KI vil gi frukter.

Utfordringer med stor samfunnsøkonomisk gevinst løses ofte av staten. En parallell kan trekkes til Altinn, der man var tydelig på at man ønsket å effektivisere samhandlingen mellom ulike samfunnsaktører. Hvis man klarer å sette like tydelige mål for utfordringer som kan løses med KI, kan den gevinsten bli enorm.

Et mål om en mer effektiv helsetjeneste ved hjelp av KI fordrer at helsedata gjøres tilgjengelig, mens bruk av KI til likebehandling innen offentlig forvaltning kan bygge på helt andre forutsetninger. Strategien må utformes slik at det kommer tydelige frem hvilke utfordringer man ønsker å løse med KI. På den måten blir det tydelig hvilke tiltak som må på plass for å oppnå målene som settes.

Dyrk vårt konkurransefortrinn

Kina har et uttalt mål om at KI skal føre til en verdiskapning på 1,2 billioner NOK innen 2030. Når man hører om summene som ulike aktører bruker på KI er det vanskelig å fatte at Norge skal henge med i utviklingen.

Det er likevel gode grunner til å tro at Norge har forutsetninger for å lykkes med KI. Som nasjon har vi en god tradisjon for god datasikkerhet. Sammenlignet med Kina hvor staten eier dataene, eller USA hvor selskapene eier dataene, så er det innbyggerne som eier dataene i Norge. Det er her vårt komparative fortrinn ligger.

Når data deles må man være trygg på at disse behandles med høy integritet. Videre må formålet for innhenting av data være tydelig slik at man kan gi sitt samtykke og være trygg på at dataene ikke misbrukes til andre formål. På den måten skapes det tillitt til at det er trygt å dele data innad i Norge. En slik tillitt er avgjørende for å kunne løse utfordringer innenfor helse, som nødvendigvis vil innebære behandling av svært sensitive data.

Nasjonal strategi for KI må legge til rette for at Norge blir foregangsland for sikker og rettferdig bruk av data.

Et verktøy for innovasjon

Engasjementet som KI skaper er overveldende. Som konsultentselskap merker vi godt interessen både fra kunder og egne ansatte. Viljen til å lære seg og ta i bruk teknologien er stor. Dette engasjementet er det viktig å ta vare på slik at ideer kan omsettes til fungerende løsninger. En nasjonal strategi for KI må være et verktøy for å skape riktig vekstforhold for nye ideer og løsninger basert på KI.

En viktig forutsetning for å lykkes er klare retningslinjer og lovverk for KI. Dette gjelder spesielt hvordan data skal behandles, men også til hvilke formål KI kan brukes. Hvis man beveger seg inn på områder som innebærer bruk av persondata blir det juridiske landskapet straks veldig komplisert. Å skape klare kjøreregler som er lett å tolke er en krevende, men viktig øvelse for å unngå at en liten gruppe av befolkningen sitter på den nødvendige kompetansen for å forstå lovverket og kunne ta i bruk KI.

De gode løsningene vil komme nedenfra. Vi må legge forholdene til rette for at dem som ønsker å være med å utvikle får spillerom til å involvere seg i KI, og strategien må sørge for at stegene fra idé til realisering ikke blir for lang. Noen av mekanismene for å få til dette kan være de samme mekanismene som finnes i Helseanalyseplattformen. Det vil si at man legger til rette for juridisk hjelp, tilgjengeliggjør data og eksperter på dataen, samt integrerer søknadsprosesser i en og samme plattform.

Et etisk ansvar for fremtidige generasjoner

Det etiske må gå foran i arbeidet med KI. Slik som stipendiat og forsker på KI Lisa Reutter uttrykker det i sin kommentar i Digi: «Det ligger et stort potensial i de enorme datamengdene staten besitter, dersom en bruker det på riktig måte. Problemet er bare at det er fortsatt stor usikkerhet knyttet til hva denne riktige måten egentlig innebærer». Derfor støtter vi opp under Teknas innspill om at Norge må ta en ledende posisjon i arbeidet med etikken rundt KI.

En heftig debattert side av KI er farene ved å gå for fort frem med teknologien, blant annet i forhold til utvikling av systemer med menneskelignende intelligens, også kjent som generell kunstig intelligens (GKI). Andre innspill til strategien har pekt på at generell kunstig intelligens ikke bør omtales da problemstillingen ikke er aktuell på nåværende tidspunkt og muligens aldri blir det. Vi mener nødvendige forberedelser bør gjøres i god tid. For selv om det på nåværende tidspunkt ikke er aktuelt med en konsekvensutredning av GKI, så bør strategien legge opp til en klar bevissthet rundt temaet. På den måten vil det være lettere å treffe korrekte tiltak skulle man se tegn på at GKI er rett rundt hjørnet.

Vi vet er at det gjøres enorme investeringer i KI. Utviklingen av teknologien har ført til en eksplosiv vekst. Innen få år vil denne utviklingen føre til konsekvenser som man ikke kan forutse i dag. Alle tar en risiko dersom GKI blir utviklet uten tilstrekkelig sikkerhetsmekanismer på plass. Vi mener GKI må få en plass i Nasjonal strategi for KI. Vi må være tydelige på vårt etiske ansvar for generasjonene som kommer etter oss. At GKI ikke skjer i morgen er ingen unnskyldning for å se bort fra de etiske diskusjonene vi uansett må ta. Vi oppfordrer derfor at man i strategien legger til rette for å regulere utviklingen av KI, samt legger til rette for mer forskning om sikkerhet tilknyttet GKI.

Med vennlig hilsen
for Accenture Norge

Torbjørn Eik-Nes
Leder Technology